

Utbildningsinspektion i Källbrinksskolan och Stenmoskolan, förskoleklass och grundskola årskurs 1–9

UTBILDNINGSINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Fullersta rektorsområde	Antal barn/elever
Förskoleklass hela rektorsområdet	79
Källbrinksskolan	778
Stenmoskolan	147

Utbildningen inom Fullersta rektorsområde omfattar förskoleklass, årskurs 1–9 samt tillhörande fritidshemsverksamhet vid Källbrinksskolan och Stenmoskolan. Elever och pedagogisk personal arbetar i tre strängar: A- B- respektive C-strängen, vilka i sin tur är uppdelade i olika arbetslag. Till rektorsområdet hör även en kommunövergripande undervisningsgrupp, Gula villan, för elever i behov av särskilt stöd.

Källbrinksskolan består av fyra olika byggnader, varav Källbrinkshuset som uppfördes år 1961-63 är äldst. År 1999 invigdes Skogskällan, där A-strängens elever från förskoleklass till och med årskurs 6 har sin verksamhet. I Skogskällan finns även en liten undervisningsgrupp med elever från årskurs 7–9. Paviljongen är den tredje byggnaden, med verksamhet för elever i årskurs 4–6 som tillhör B- eller C-strängen. På skolområdet finns dessutom en idrottshall.

Stenmoskolan, där elever från förskoleklass till och med årskurs 3 arbetar, uppfördes år 1977-78. En del av skolan användes tidigare för förskoleverksamhet. Eleverna från Stenmoskolan börjar i årskurs 4 vid Källbrinksskolan.

Den kommunövergripande undervisningsgruppen är placerad i Gula villan, cirka en kilometer från moderskolan.

Skolorna ligger i anslutning till både villabebyggelse och naturområden och flertalet elever bor i närområdet. Till årskurs 7 tar rektorsområdet också emot elever från Utsäljeskolan och Snättringeskolan.

Genomförandet av inspektionen i Fullersta rektorsområde

Skolverket sände den 10 maj 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Fullersta rektorsområde har bestått av undervisningsråden Gunnel Eriksson och Mariette Dennholt. Besök i Källbrinksskolan genomfördes den 12-15 oktober, den 26 oktober i Stenmoskolan och den 26 november 2004 genomfördes besök i Gula villan.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Fullersta rektorsområde, dels den information som samlats in vid observationer,

intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Fullersta rektorsområde genomfördes formella intervjuer med rektor, biträdande rektorer, elevvårdsteamet, elevråden, ett urval elever, lärare, föräldrar samt representanter för den lokala föräldrastyrelsen. Lektioner i förskoleklass, årskurs 1–6, årskurs 9, skolans egen lilla undervisningsgrupp samt i den kommunövergripande undervisningsgruppen besöktes. I Stenmoskolan deltog inspektörerna även vid elevrådets sammanträde. Inspektörerna guidades runt i Källbrinksskolans lokaler av en elev, och under inspektionsdagarna fördes många spontana samtal med elever och personal.

Övrig information av betydelse för inspektionen har varit samtal som kommit till Skolverket från föräldrar med barn i Fullersta rektorsområde.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Inflytande och delaktighet

Inspektionen i Fullersta rektorsområde har visat att skolorna arbetar för att lära eleverna vad demokrati är. Redan i förskoleklassen och genom hela grundskolan arbetar eleverna i klass- och elevråd, forum som upplevs som viktiga och kan ge möjligheter till påverkan. Elevskyddsombuden i årskurs 7–9 verkar för att förbättra arbetsmiljön, och även de allra yngsta eleverna vid Källbrinksskolan har utsett ett eget skyddsombud.

Enligt inspektörernas bedömning förstår eleverna i Fullersta rektorsområde hur den formella demokratin fungerar. Eleverna i de båda skolorna tycker att det är viktigt att kunna påverka, men har betydligt svårare att ange konkreta resultat av arbetet i elevrådet. Oftast exemplifierar elever med olika aktiviteter inom klassens ram som turneringar, ”barnens dag” och liknande. Några av de äldsta eleverna nämner uppförandet av skiljeväggar i duschrummen, och elevrådsstyrelsen lyfter fram sin roll i arbetet med att åstadkomma en bättre arbetsmiljö i Källbrinkshuset.

Inspektörerna bedömer att eleverna i Fullersta rektorsområde i olika grad kan påverka undervisningens utformning, men att möjligheterna avtar i takt med att eleverna blir äldre. En enkätundersökning som genomfördes förra läsåret av

Huddinge kommun visar också, i detta avseende, på stora skillnader mellan klasserna. Genomgående visar resultaten att de äldre elevernas möjligheter till inflytande och delaktighet är lägre än för de yngre eleverna. Inspektörerna bedömer dock att alla elevers inflytande över undervisningen kan förbättras.

Ansvarstagande

Eleverna i Fullersta rektorsområde tar ansvar för olika uppgifter och exemplifierar med: en årlig schackturnering, ansvarsområden i klassrummen, pappersåtervinning, matvagn, fadderverksamhet av olika slag, utlåning av lekredskap på rasterna samt trivselloppgångar som julstrul och vårsoaré. Bland de äldsta eleverna utses företrädare i den lokala föräldrastyrelsen, och de har där i uppgift att tillvarata elevernas intressen.

Etiska förhållningssätt

Läroplanen föreskriver att skolan skall sträva efter att varje elev tar avstånd från kränkningar samt medverkar till att bistå andra människor. För att visa solidaritet med barn i fattiga länder har eleverna i Fullersta rektorsområde beslutat att varje elev ska skänka en krona per månad. Beloppet skickas via SOS Barnbyar för vidarebefordran till behövande. Inspektörerna bedömer att resultatet av skolornas arbete i detta avseende är föredömligt.

Inspektörerna har dock noterat att vissa av de äldre eleverna visar bristande respekt för klasskamrater i samband med redovisningar. Dessutom uppger de äldsta eleverna att sen ankomst till lektionerna är vanligt. Eleverna vid Fullersta rektorsområde säger visserligen att de tar avstånd från kränkande behandling, men inspektionen har visat att detta förekommer. Inspektörerna bedömer att resultatet av rektorsområdets arbete i rörande kränkningar och respekten för andra bör förbättras.

Trygghet och lust att lära

Vissa av barnen i förskoleklasserna och de allra yngsta eleverna säger att de är trygga, medan andra säger att de inte är det. Även från föräldrahåll framförs en splittrad bild. Otryggheten är kopplad till raster, och för Källbrinksskolans del till den intilliggande skogen där barnen har byggt kojor. Eleverna i de båda skolorna säger att de vet att de skall påkalla någon vuxens uppmärksamhet vid behov, men problemet är att det är svårt för dem att se någon vuxen. Därför har elevrådet för de yngsta eleverna vid Källbrinksskolan bett om pengar från föräldraföreningen för att kunna köpa in självlysande västar till de vuxna som rastvaktar. Eleverna på Stenmoskolan har, på en karta över skolgården, markerat var de känner sig otrygga och rastvakterna försöker därför att överblicka dessa områden.

Föräldrar till barnen i årskurs 4–6 betonar vikten av att eleverna skall vara trygga, men säger samtidigt att så inte är fallet. Eleverna i denna åldersgrupp uppger vid intervjuer också att de inte känner sig trygga. Eleverna i årskurs 7–9 säger däremot att de har gått så länge tillsammans, och att detta skapat trygghet.

Bland de yngsta eleverna märks en påtaglig lust att lära, men redan i årskurs 4–6 berättade flera elever att de tappat gnistan. De allra äldsta eleverna säger att det är många som inte längre känner glädje i skolarbetet. Andra elever uppger att de

får sådana utmaningar i skolan, genom att exempelvis läsa gymnasieskolans A-kurs i något ämne, att de upplever lust i lärandet. Alla elever har, enligt läroplanen, "rätt att i skolan få utvecklas, känna växandets glädje och få erfara den tillfredsställelse som det ger att göra framsteg och övervinna svårigheter". Inspektörerna bedömer därför att resultatet av skolornas arbete att skapa en god miljö för utveckling och lärande kan förbättras.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resultatet av skolans arbete med normer och värden är av god kvalitet när det gäller inflytandet i olika råd och ansvarstagandet, men elevernas inflytande över undervisningen kan förbättras. Inspektörerna bedömer vidare att resultatet av rektorsområdets arbete rörande kränkningar och respekten för andra bör förbättras. Även skolornas resultat av arbetet för att skapa en god miljö för utveckling och lärande kan förbättras.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Utveckling och lärande relaterat till läroplanens mål att sträva mot

Läroplanens mål att sträva mot rörande kunskaper är mångfacetterade och skall, bland annat, ge en grund för fortsatt utbildning. Sammantaget för hela rektorsområdet tillämpas olika arbetssätt, vilket skapar tillfällen för eleverna att utveckla sitt eget lärande. Möjligheterna att pröva olika arbetssätt är, enligt inspektörernas bedömning, mest utvecklad i de lägre årskurserna. Däremot uppger eleverna att de kan arbeta både enskilt och tillsammans med andra. Eleverna vid Källbrinksskolan har i varierande grad kännedom om målen, men vid Stenmoskolan uppger intervjuade elever att de inte känner till målen. Inspektörerna bedömer därför att resultatet av rektorsområdets arbete mot läroplanens mål att sträva mot kan förbättras.

Kunskaper relaterade till mål att uppnå i skolår 5 och 9

Eleverna i Fullersta rektorsområde ges olika möjligheter att visa sitt lärande. Det kan ske vid muntliga redovisningar, genom att arbeten presenteras i form av planscher, i olika rapporter eller vid presentationer inför klassen. De äldsta eleverna uppger dock att det vanligaste sättet att redovisa kunskaper är vid skriftliga läxförhör eller prov.

Skolorna följer de yngsta elevernas kunskapsutveckling i svenska, engelska och matematik. Resultaten från de nationella proven i årskurs 5 läsåret 2003/2004 visar att 76 procent, eller drygt tre av fyra elever, nådde målen i svenska, engelska och matematik. Resultatet i engelska, där 97 procent nådde målen, avviker i förhållande till svenska och matematik. För övriga ämnen saknar skolan en samlad bild av elevernas resultat.

Resultaten från de nationella proven i årskurs 9 våren 2004 visar att 77,5 procent nådde målen i samtliga tre ämnen. Året innan, läsåret 2002/2003, var meritvärdet 204,6 poäng, och 92,8 procent av eleverna var behöriga till gymnasieskolans nationella program. 83,5 procent av eleverna nådde målen i samtliga ämnen, och bland dem som inte lyckades var flickorna i klar majoritet. SALSA¹, Skolverkets arbetsverktyg för lokala sambandsanalyser, visar för läsåret 2002/2003, att andelen elever som nått målen i samtliga ämnen ligger högre än det modellberäknade, medan meritvärdet är lägre.

Inspektörernas egen granskning av slutbetygen för läsåret 2003/2004 visar att 86,3 procent av eleverna nådde målen i samtliga ämnen och att 93,5 procent var behöriga till gymnasieskolans nationella program.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resultaten på de nationella proven i årskurs 5 i samtliga tre ämnen, våren 2004, inte är godtagbara. Resultaten i de övriga ämnena i årskurs 5 är okända, och rektorsområdet bör arbeta fram rutiner för att följa elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen mot målen i årskurs 5, analysera resultaten samt vidta åtgärder för en högre måluppfyllelse. Vidare bedömer inspektörerna att resultaten för de äldsta eleverna är goda, men att skolan bör analysera resultaten samt vidta åtgärder för att komma till rätta med icke önskvärda effekter. Rektorsområdet bör även arbeta för att medvetandegöra eleverna om målen för utbildningen.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Samverkan i skolmiljön

Eleverna i förskoleklasserna till och med årskurs 3 vid de båda skolorna har lärt sig rutinerna för hur man arbetar i klassråd och elevråd, men därutöver har de yngsta av Källbrinksskolans elever även utsett ett eget elevskyddsombud. De yngsta eleverna berättar om saker som de bestämt i klass- och elevråd, men nämner även hur de genom egen planering kan bestämma om vad de skall arbeta med under lektionerna.

¹ Analysverktyget SALSA, Skolverkets Arbetsverktyg för Lokala SambandsAnalyser, ger kommuner och skolor möjlighet att bedöma skolors samlade betygsresultat i ett riksperspektiv. Genom att ta hänsyn till skolors elevsammansättning kan kommuner och skolor få en utgångspunkt för diskussion och analys av skolors förutsättningar, processer och resultat. Verktöget jämför i en statistisk modell kommuners och skolors faktiska betygsresultat avseende "andel elever som uppnått målen" respektive "genomsnittligt meritvärde", med ett modellberäknat värde. I denna beräkning tas hänsyn till bakgrundsfaktorer som föräldrarnas utbildningsnivå, andel elever med utländsk bakgrund och fördelning pojkar/flickor i kommuner och skolor.

Klassråd finns i alla klasser i årskurs 4–6, och eleverna turas oftast om att få vara sekreterare och ordförande. I någon klass röstar eleverna vilka som skall få detta uppdrag, och som en följd av detta förfaringssätt får inte alla elever lära sig dessa roller. Från respektive klass har eleverna sedan utsett två representanter till elevråden i årskurs 4–6. Eleverna har svårt att exemplifiera något som elevråden lyckats driva igenom.

Även eleverna i årskurs 7–9 arbetar för ökad delaktighet genom sina klassråd. Elevrådet för de äldsta eleverna upplever dock att vissa elevrådsrepresentanter inte tar sitt uppdrag på fullt allvar. Elevrådsstyrelsen för de äldsta eleverna, som samtliga kommer från en av strängarna, har ett eget rum på skolan och har även fått utbildning för att klara uppdraget. Eleverna säger, som tidigare nämnts, att de lyckats ordna så att man fått mellanväggar i duschrummen i idrottshuset, men att det borde vara mer. Elevrådsstyrelsen har representanter i den lokala föräldrastyrelsen och betonar att elevrådets arbete även resulterat i förbättringar av arbetsmiljön på skolan. Däremot har eleverna inte lyckats påverka skrivschemat. Enligt uppgift både från lärare och elever finns skrivningsschemat i någon dator, men på grund av diverse tekniska svårigheter har eleverna inte möjlighet att ta del av detta. På skolan finns en grundprincip om att inte ha fler än två prov per vecka, men elever säger att prov i stället döps om till diagnos eller skriftligt läxförhör. På så vis kan provmängden, enligt uppgift från eleverna, bli ganska betungande. Genom skolans elevskyddsombud, ett från varje sträng i årskurserna 7–9, ges eleverna möjligheter till ökad delaktighet.

På Källbrinksskolan finns dessutom kulturråd, miljöråd och matråd, som enligt eleverna fungerar lite olika. Kulturrådet har ansvar för tidigare nämnda julstrul och vårsoaré. Vid Stenmoskolan behandlas alla typer av frågor i klass- och elevråd, och där består elevrådet endast av elever ur årskurs 3.

Samtliga elevråd i Fullersta rektorsområde har pedagoger som ”coachar” dem i arbetet med att utveckla de formella demokratiska formerna. Även rektor är engagerad i detta arbete och stöttar de äldsta eleverna med att utveckla de demokratiska principerna.

Läroplanen anger att eleverna skall få ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt att detta inflytande skall öka med stigande ålder och mognad. Inspektörerna har erfarenhet att i vissa klasser och för vissa lärare får eleverna, i skiftande grad, möjlighet till ett reellt inflytande. Genomgående minskar möjligheterna till inflytande med stigande ålder. Inspektörerna bedömer därför att elevernas reella inflytande över undervisningen kan förbättras.

Samverkan med föräldrarna sker genom de två föräldraföreningarna i rektorsområdet samt genom den lokala föräldrastyrelsen (se vidare Styrning, ledning och kvalitetsarbete). Föräldraföreningarna har ordnat föreläsningar med aktuella teman, utser en elev som varit en extra bra kompis till årets elev, utdelar årets äpple till någon uppskattad lärare och ger pris till en kamratstödjare.

Arbetet mot kränkande behandling

I samband med att det inträffar bråk eller andra kontroverser så vet de yngsta eleverna att de skall vända sig till någon vuxen. Både föräldrar och elever vid de båda skolorna betonar att personalen direkt tar tag i problemet när något inträffar.

fat. I de olika klasserna finns kompisstödjare, klasstödjare eller elevstödjare men även olika faddersystem tillämpas. I vissa årskurser har eleverna påbörjat arbetet med Livskunskap, rektorsområdets satsning för att lyfta fram värdegrundsfrågorna. I en klass har därför området Respekt behandlats och alla elever har angett sin tolkning av begreppet. I en annan klass har eleverna angett vilka spelregler som gäller i samvaron med andra och genom att underteckna dokumentet visar de sin avsikt att följa reglerna. Trots arbetet med värdegrundsfrågorna lämnar eleverna uppgifter om hur kamrater blir utsatta för olika typer av kränkningar. Inspektörerna har fått personliga vittnesmål från elever, där någon uttryckte sig om "hur ont det skär i hjärtat när man är utsatt". Denna utsatthet upplevs som än tydligare när vuxna inte tar informationen på allvar. Inspektörerna har noterat en klar skillnad mellan elevernas berättelser om kränkningar och vad lärare vid skolorna känner till.

Rektorsområdet har ett handlingsprogram mot mobbning och kränkande behandling, där man gör skillnad mellan mobbning, trakasserier och allvarliga trakasserier. Perspektiven vuxen som kränker elev, elev som kränker vuxen samt vuxen som kränker vuxen, finns belyst. Programmet innehåller även information om vuxnas ansvar i samband med kränkningar. Inspektörerna bedömer dock att skolornas arbete för att förebygga kränkande behandling kan förbättras.

Skolhälsovård och elevhälsa

I Fullersta rektorsområde anordnas skolhälsovård i den omfattning och med det innehåll som anges i skollagen.

Lärare för de yngsta eleverna framhåller att de arbetar för att skapa arbetsro i klasserna och att detta skall ses som en del av det hälsofrämjande arbetet. Till skillnad från lärare uppger elever att de många gånger saknar arbetsro, och därför sitter de ibland med hörlurar för att inte distraheras av andra.

För att bidra till att eleverna skall få en bättre fysisk hälsa har en klass satsat på att springa ett maratonlopp, och varje elev gör sin insats med att springa 100 meter vid sexton tillfällen. Denna kvantitet skall vara avklarad inom en viss tid. Vid skolorna genomförs även en hälsovecka, skoljoggen, skol-OS, "gå till Alexandria" och liknande fysiska aktiviteter. Vid Stenmoskolan har alla elever en timmes uterast, som ger en daglig dos av fysiska aktiviteter. Vid Källbrinksskolan finns ingen motsvarande satsning på dagliga fysiska aktiviteter förutom vid de yngre elevernas raster.

På skolläkarens initiativ har även vissa förändringar skett av skolmåltidernas sammansättning.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolornas arbete för delaktighet är av god kvalitet. Inspektörerna vill dock betona alla elevers rätt att lära sig de demokratiska principerna. Vidare bedömer inspektörerna att skolornas arbete för elevernas reella inflytande över det egna lärandet kan förbättras. Inspektörerna bedömer även att skolornas arbete för att förebygga kränkande behandling bör förbättras.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Lokala mål och innehåll

De olika strängarna vid skolorna har gjort lokala bearbetningar av kursplanerna, varför det inom rektorsområdet ibland förekommer flera varianter av kursplaner för ett och samma ämne. I några ämnen saknas lokala bearbetningar, i andra kan de närmast betecknas som förteckningar över vilka moment som skall behandlas och dessutom har ämnet teknik inkluderats i de naturvetenskapliga ämnena. I flertalet ämnen finns oklarheter om vad som är mål och vad som är kriterier och i något fall finns även beteendekriterier med. Elevernas kännedom om kunskapsmålen varierar starkt, såväl inom strängen som mellan strängarna. Läroplanen betonar vikten av att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, eftersom det skapar förutsättningar för inflytande. Inspektörerna bedömer därför att rektorsområdet bör ta ett samlat grepp för att åstadkomma enhetliga bearbetningar av mål och kriterier samt arbeta för att förbättra elevernas kännedom om kunskapsmålen.

Organisering av undervisningen och tidsanvändningen

Verksamheten i Fullersta rektorsområde är, som tidigare nämnts, uppdelad på tre strängar: A- B- respektive C-strängen. Förskoleklassen vid Källbrinksskolan är organisatoriskt skild från de åldersintegrerade årskurserna 1–3, men de båda verksamheterna bedrivs i samma skolbyggnad, Skogskällan. Förskoleklasserna vid Stenmoskolan är på motsvarande sätt skild från årskurs 1–3. På vårterminen får dock alla 6-årsgrupper besöka skoldelen, och samverkan sker ibland även vid andra tidpunkter mellan skolan och förskoleklasserna. Inspektörerna vill påpeka skrivningarna i läroplanen, Lpo 94, som anger att ”Samarbetsformer mellan förskoleklass, skola och fritidshem skall utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande”, vilket även betonas i avsnittet Rektors ansvar i läroplanen. Inspektörerna bedömer att samverkan mellan förskoleklass och skola kan förbättras.

För eleverna i årskurs 1–3 vid skolorna har pedagogerna skapat en lugn arbetsmiljö. Arbetsdagen börjar vanligen med tyst läsning och eleverna kan komma in i klassrummet utan stress och jakt. När eleverna arbetar med olika typer av arbeten finns en svag bakgrundsmusik, och inspektörerna har noterat att eleverna uppvisar stor arbetsglädje. Vid Stenmoskolan används även den första halvtimmen av arbetsdagen till att ge stöd till elever som har behov av detta (se vidare Individanpassning – individuell studieplanering och stöd).

Eleverna i årskurs 4–6 i Källbrinksskolan har klassrum i Skogskällan respektive i Paviljongen. Till årskurs 4 kommer elever från Stenmoskolan till B- och C-strängen. Eftersom klasserna vid Stenmoskolan är åldersblandade känner eleverna redan sina gamla kamrater, och övergången upplevs därför som lätt. Rutiner för överlämnande finns mellan de båda enheterna och även mellan klasser inom Källbrinksskolan.

Till årskurs 7 kommer elever från Utsäljeskolan och Snättringeskolan och fördelas på klasser i de olika strängarna.

Individanpassning - individuell studieplanering och stöd

Vid Stenmoskolan ges stöd mestadels inom klassens ram. Den första halvtimmen på dagen ägnas åt olika slags stödinsatser. Klassläraren, eller specialläraren, arbetar med berörda elever, och fritidspedagogen tar hand om den resterande delen av klassen. Specialläraren finns tillgänglig tre förmiddagar per vecka och arbetar med de elever som har behov av stödinsatser. Med jämna mellanrum bedöms elevernas läsutveckling och när resultaten inte är tillräckligt bra får berörd elev stöd.

Inom Fullersta rektorsområde finns fyra speciallärare, varav en även är utbildad specialpedagog. Klassläraren identifierar elever med svårigheter, upprättar åtgärdsprogram och om man inte kommer till rätta med elevens svårigheter inom klassens ram lyfts frågan till specialpedagogerna, som därefter gör sin bedömning. I nästa steg träffas förälder, lärare, elev och specialpedagog, och information lämnas om vilket stöd som kan ges. Ett åtgärdsprogram upprättas och tid för uppföljning bestäms.

På Källbrinksskolan finns även Oasen, dit elever i årskurs 7–9 kan komma för stödinsatser under en sexveckorsperiod. Elev, föräldrar och mentor får ansöka om stöd i svenska, engelska eller matematik. Ibland avslås stödet p.g.a. att det inte finns plats för ytterligare elever i Oasen. Då får berörd elev vänta till en annan sexveckorsperiod, men får till sist stöd. För vissa elever finns dock stödbehovet kvar efter den aktuella tidsperioden, men då måste eleven tillbaka till sin klass eftersom någon annan elev står i tur att få sina stödbehov tillgodosedda. Enligt uppgifter från speciallärarna får inte alla elever det stöd de har rätt till. Dessutom finns skillnader i olika lärares "toleransnivå" eller förmåga att ge stöd, något som får konsekvenser för den enskilda eleven. De elever som arbetade i Oasen i samband med inspektionen uttalade sig mycket positivt om möjligheten att få detta stöd och dessutom uppskattade de den arbetsro som råder i gruppen.

För de elever som behöver extra tid för sin inläring har Källbrinksskolan inrättat en liten undervisningsgrupp för de elever som behov av detta. I den kommunövergripande undervisningsgruppen organiseras verksamheten utifrån den enskilda elevens behov. Dessa elever uppskattade och upplevde att deras lärare var deras "skyddsänglar". Eleverna i den kommunövergripande undervisningsgruppen berättade även att de inte upplevt att de blivit bemötta på ett bra sätt i sina gamla skolor, men även att de inte fick den hjälp de då hade behov av.

Inspektörerna har även sett goda exempel på hur funktionshindrade elever, genom olika typer av stöd, beretts möjlighet att arbeta i vanlig klass.

Enligt uppgift, som kommit inspektörerna till del, upprättas från och med hösten 2004 åtgärdsprogram även i andra ämnen än svenska, engelska och matematik. Inspektörerna har dock erfarit att skolan inte till fullo lever upp till förordningarnas krav rörande åtgärdsprogram för alla elever i behov av stöd, vilket inte är godtagbart. Föräldrar till äldre barn uttalar sig i några fall kritiskt till hur skolan följt elevens kunskapsutveckling och till det bristande stöd som eleven fått. Rektor bekräftar även att skolorna inte kan tillgodose alla elevers stödbehov, vilket inte är acceptabelt och måste åtgärdas.

Arbetssätten

Vid de båda skolorna arbetar man åldersintegrerat med elever i årskurs 1–3. I klasserna sitter eleverna i åldersblandade grupper, och elever som kommit längre i sitt lärande hjälper sina kamrater. Lärarna samlar även eleverna åldershomogent för olika genomgångar. Vid inspektionstillfället arbetade de yngsta eleverna vid Källbrinksskolan med temat ”Djuren i gamla skogen” enligt metoden för storyline². Utifrån temat får eleverna olika roller, hamnar i olika situationer och arbetet sker vidare utifrån temat. Eleverna vid Stenmoskolan arbetade också tematiskt och under innevarande läsår med temat kultur. Eleverna berättade att de varit ute och tittat på skulpturer och att de sedan själva arbetat med att göra egna. Som en tradition på Stenmoskolan avslutas läsåret alltid med en stor final där årets tema presenteras på olika sätt.

I en klass möter eleverna ”månadens konstnär” och de diskuterar vad de ser i ett konstverk för att sedan på egen hand arbeta med skapande verksamhet. Några andra elever i en annan klass forskar och letar information genom att ”sätta upp olika adresser på datorn”. Dessa elever använder sig av mindmaps, tankekartor, som de upplever ger en struktur åt arbetet. En elev berättar om framtidsplanerna som kirurg och forskar därför om kroppen. Att bli kirurg är bra för ”då kan man operera sina föräldrar gratis”, konstaterade hon. I en klass har eleverna engelska och arbetar med bilder på olika personer och till dessa skriver de diverse fakta. På en annan lektion arbetar eleverna med volym, och genom att göra egna föremål konkretiseras teori med praktik, en metod som inspektörerna även noterade bland de äldsta eleverna där volym av kub och cylinder konkretiserades genom praktiska mätningar.

Läroplanen anger att läraren skall svara för att eleverna får prova olika arbetsätt och arbetsformer. Enligt inspektörernas åsikt får eleverna i Fullersta rektorsområde möjligheter till detta, även om variationsmöjligheterna är större för de yngre eleverna. Inspektörerna bedömer därför att arbetssätt och arbetsformer i rektorsområdet kan utvecklas.

² I storyline utgår man från elevernas förkunskaper. Med förkunskaperna som grund skapar elever och lärare en berättelse tillsammans. Man utgår sedan från karaktärerna i berättelsen vilket hjälper eleverna att leva sig in i arbetet. Karaktärerna blir en utgångspunkt för elevernas informationssökning och skapande arbete. Ämnesintegreringen blir naturlig eftersom den sker utifrån berättelsen och dess karaktärer. Att utgå från elevernas förförståelse och låta dem konstruera sina egna förklaringar innan man kontrollerar hur det förhåller sig i verkligheten är viktiga delar i storyline. Storyline är en flexibel metod som går att anpassa till alla former av utbildningar både för barn och för vuxna.

Utvecklingssamtal

Utvecklingssamtalen vid skolorna uppskattas, och både elever och föräldrar upplever att de får bra information vid dessa tillfällen, men undantag finns. Vid samtalet lämnas information som innehåller uppgifter både om hur elevens sociala- och kunskapsmässiga utveckling varit. Eleverna förbereder oftast samtalet genom att svara på ett antal frågor hemma. Intervjuade föräldrar uppger dock att eleverna är mer kritiska hemma än när de kommer till skolan. Föräldrar påpekar att genomförandet av utvecklingssamtalen sker väldigt olika och efterlyser därför en gemensam policy på skolorna.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

I en årskurs 1–3:a utvärderar eleverna sitt arbetspass genom att självvärdera sina insatser i tre nivåer från ”inte nöjd” till ”mycket nöjd” och motiverar varför de bedömt sina insatser som de gjort. I några klasser i årskurs 4–6 har eleverna en planeringskalender där de skriver in veckans planering och där de också utvärderar veckans arbete. I någon klass finns även elevens egna mål för terminen, lärarens veckobrev och information om resultat på test och liknande i planeringskalendern, vilken dessutom fungerar som kontaktlänk mellan hem och skola. Andra klasser saknar denna typ av planeringskalender. Alla elever i årskurs 4–6 har en portfolio där de lägger arbeten som de känner sig nöjda med. I portfolion finns även ett dokument, kunskapsutveckling, som anger vad eleven ska fokusera extra mycket på.

Som tidigare påpekats finns oklarhet mellan mål och kriterier i de lokala bearbetningarna av kursplanerna. Betygssättningen upplevs dock mestadels som rättvis, men elever och föräldrar säger att i vissa ämnen i årskurs 8 kan man inte få det högsta betyget, MVG. Även lärare uppger att man inte kan sätta detta betyg alls, eftersom skolans bristande utrustning sätter hinder i vägen. Från föräldrahåll nämns att kraven är höga för att få ett visst betyg, medan andra föräldrar har hört motsatsen. Skolverkets inspektion har visat att diskussioner om betygssättning förs mellan ämnesföreträdare från olika strängar och jämförelse mellan resultaten på de nationella proven och slutbetygen görs. Däremot sker inga betygsdiskussioner med lärare från andra skolor. Svårigheten att göra likvärdiga bedömningar exemplifieras när elever i årskurs 9 kommit till Källbrinksskolan från andra skolor. De betyg som dessa elever fått i årskurs 8 på sin gamla skola bedöms av lärare på Källbrinksskolan som alldeles för höga. Elever i årskurs 9 känner i flera fall en oro inför betygssättningen. Skälet är att klassen bytt lärare och eleverna vet inte om den tidigare läraren lämnat över sin bedömning av elevens kunskapsutveckling i ämnet, eller om eleverna i princip är ”oskrivna kort” för den nye läraren. Inspektörerna bedömer därför att Källbrinksskolan bör arbeta fram rutiner för att säkerställa betygens likvärdighet.

Samverkan och öppenhet

Eleverna vid Källbrinksskolan har prao, praktisk arbetslivsorientering, två veckor i årskurs 8, vilket är ett uppskattat inslag i skolarbetet.

På Källbrinksskolan får de yngsta eleverna extra hjälp några gånger per vecka av en ”klassmormor”. Både elever, lärare och klassmormor ser ömsesidiga vinster med denna verksamhet.

Rektorsområdet har även samverkan med lärarhögskolan i Stockholm och Södertörns lärarutbildning.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att pedagogisk verksamhet och undervisning i Fullersta rektorsområde övergripande är god kvalitet, men kan förbättras. Rektorsområdet bör ta ett samlat grepp för att åstadkomma enhetliga bearbetningar av mål och kriterier samt arbeta för att förbättra alla elevers kännedom om kunskapsmålen. Vidare bedömer inspektörerna att Källbrinksskolan bör arbeta fram rutiner för att säkerställa betygens likvärdighet.

Åtgärdsprogram skall upprättas för elever som inte bedöms nå målen, och stöd skall ges till elever som har behov av detta. Fullersta rektorsområde lever i dessa avseenden inte upp till författningarnas krav, vilket inte är godtagbart.

Inspektörerna bedömer vidare att arbetssätt och arbetsformer, liksom samverkan mellan förskoleklass och skola kan förbättras.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskildas rättsäkerhet.

Ansvarsfördelning, beslutsordning och kommunikation

Kommunfullmäktige i Huddinge kommun har fastställt sex utvecklingsområden, perspektiv, för samtliga nämnder. Inom dessa har kommunstyrelsen gjort prioriteringar, som gäller för förskole- och grundskolenämnden, FGN. I nämndens verksamhetsplan för innevarande år har nämndens mål samlats i fyra områden.

1. Nöjda invånare – barn och elever
2. Effektiva processer
3. Sund ekonomi
4. Attraktiv arbetsgivare

För vart och ett av dessa områden finns ett antal mål fastslagna av FGN. Nämndens verksamhetsplan är en del av Huddinge kommuns skolplan. Övriga delar är skolornas arbetsplaner, kvalitetsredovisningarna samt "Bilderna av skolan i Huddinge" som visar resultatet av skolornas arbete.

I Fullersta rektorsområde har vart och ett av de åtta arbetslagen i sina arbetsplaner formulerat åtaganden gentemot nämndens mål. De olika lagens arbetsplaner utgör tillsammans skolans arbetsplan, och utvärdering sker i slutet av verksamhetsåret (se vidare kvalitetssäkring och förbättringsarbete). Flertalet intervjuade föräldrar och elever känner inte till arbetsplanen, vilket dock repre-

sentanterna i den lokala föräldrastyrelsen gör. Grundskoleförordningen anger att arbetsplanen skall utarbetas under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare. Skolverkets inspektörer bedömer att rektorsområdets arbete i detta fall bör förbättras.

Rektors ansvar, befogenheter och funktion

Ledningsgruppen i Fullersta rektorsområde består av rektor och tre biträdande rektorer med ansvar för olika delar av verksamheten. Lagledare finns utsedda för respektive arbetslag och utgör en länk mellan skolans ledning och arbetslaget. Dessutom finns i rektorsområdet en lokal föräldrastyrelse, som dåvarande Sjödalen-Fullersta kommunalnämnd godkände den 6 februari 2002. FGN har sedan beslutat om förlängning av försöket till och med den 30 juni 2005. Förordningen om försöksverksamhet med lokala styrelser i grundskolan anger att företrädare för elevernas vårdnadshavare skall vara fler än övriga ledamöter. Vid tidpunkten för inspektionen framkom att så inte var fallet. Den nya styrelsen är dock sammansatt i enlighet med förordningen.

I Fullersta rektorsområde ingår två skolor: Stenmoskolan och Källbrinksskolan samt en kommunövergripande undervisningsgrupp. Tillsammans omfattar verksamheten 79 barn i förskoleklasserna och 925 elever i årskurserna 1–9. Genom, bland annat, de biträdande rektorerna arbetar rektor för att hålla sig förtrogen med verksamheten. Dock uppger rektor att han inte är helt förtrogen med verksamheten vid Stenmoskolan, ett förhållande som enligt inspektörerna bör förbättras.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Skolans kvalitetsredovisning följer den mall som tillämpas i Huddinge kommun, och skolornas resultat presenteras i form av styrtal, (uppdelade på tidigare- respektive senaredelen), för de olika områden som den politiska nämnden, FGN, fastställt. Genomgående får senaredelen lägre värden än de yngre eleverna. Skolan analyserar resultaten och slutligen lämnas förslag till åtgärder för utveckling för läsåret 2004/2005. Under läsåret 2004/2005 har skolan satsat på två utvecklingsområden: livskunskap och portfolio, som utkristalliserats från föregående läsårs kvalitetsredovisning.

Inspektörerna bedömer att de mål som redovisas är otydliga i och med att målen bara formuleras med ett enda ord som "hälsa" och "trygghet". Till viss del är kopplingen mellan resultat och de åtgärder som redovisas för att förbättra måluppfyllelsen svag, och det går inte att urskilja respektive skola. Inspektörerna bedömer därför att kvalitetsredovisningen inte i alla delar uppfyller kraven i skolförfattningarna och att den bör förbättras. Kvalitetsredovisningen är okänd bland föräldrarna och i flera fall även bland lärarna.

Rättssäkerhetsfrågor

Källbrinksskolan tar emot elever från Utäljeskolan och Snättringeskolan i årskurs 7. Berörda skolor har inte gemensamt diskuterat fördelningen av timmar mellan ämnen och årskurser. I förlängningen innebär det att berörda skolor inte kan säkerställa att eleverna erbjuds den undervisningstid som skollagen garanterar, något som inspektörerna anser måste ses över. För de elever som

hela sin grundskoletid går i Fullersta rektorsområde, är omfattningen av undervisningstiden något över den garanterade tiden om 6 665 undervisningstimmar.

Den centrala elevstödsenheten avgör och fattar beslut om en viss elev skall få stöd inom någon av de kommunövergripande undervisningsgrupperna och rektor fattar beslut om placering i skolans egen lilla undervisningsgrupp. Formella beslut fattas av rektor vid elevvårdskonferensen, EVK, och protokoll förs. Dock har inspektionen visat att rektor vid några få tillfällen inte deltagit vid elevvårdskonferensen. Inspektörerna vill påpeka grundskoleförordningens krav om rektor som ordinarie ledamot av elevkonferensen.

Elevernas frånvaro följs noga och behandlas i samband med utvecklingssamtalen.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att styrning, ledning och kvalitetsarbete i Fullersta rektorsområde är godtagbart, men bör förbättras. Ansvarsförhållandena mellan nämnd, rektor och den lokala föräldrastyrelsen måste klargöras. Inspektörerna bedömer att huvudmannen i detta avseende inte lever upp till författningarnas krav. Vidare bedömer inspektörerna att kvalitetsredovisningen inte i alla delar uppfyller kraven i skolförfattningarna och att den därför bör förbättras.

Inspektörerna bedömer vidare att skolorna inte till fullo lever upp till kraven om att arbetsplanen skall utarbetas under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare, något som bör förbättras.

Rektors förtroenhet med verksamheten vid Stenmoskolan, kan enligt inspektörernas bedömning, förbättras.

Skolan bör skapa rutiner så att eleverna erbjuds den garanterade undervisningstiden.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Tillgång till verksamhet/utbildning

Inspektionen har visat att elevens val inte i alla delar sker i enlighet med gällande bestämmelser. Enligt rektorsområdets timplan skall alla elever från årskurs 1 till och med årskurs 9 ha elevens val. Innehållet i elevens val syftar till att ”för-

djupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen” och skall ”till sitt innehåll och sin inriktning vara förenligt med målen i den kursplan eller de kursplaner som regeringen fastställt för det ämne eller de ämnen som utgör elevens val”. I årskurs 2–3 vid Källbrinksskolan är elevens val utformat så att eleverna väljer mellan några alternativ, och i motsvarande årskurser i Stenmoskolan ingår elevens val, enligt skolledningen, i det arbetssätt som tillämpas. I årskurs 4–6 väljer eleverna fritt vad de vill arbeta med under denna tid, med krav på att eleverna skall ha ett mål med den aktivitet de valt. I årskurs 7–9 har eleverna så kallad resurstimme, vilket i vissa fall innebär att lärarna anger vad eleverna bör jobba med. Eleverna upplever inte att detta är elevens val. Skolverkets inspektörer bedömer att rektorsområdet inte lever upp till författningarnas krav angående elevens val.

Språkval i årskurs 6 ordnas i samverkan med Utsäljeskolan. Ett fåtal elever läser svenska som andraspråk. Modersmålsundervisning erbjuds enligt den modell som tillämpas i Huddinge kommun. Av 111 elever i rektorsområdet som är berättigade till modersmålsundervisning deltar endast 26.

Inspektörerna har sett flera exempel på att skolan fungerar väl för elever med funktionshinder. Flera föräldrar berättar dock om att de fått kämpa för att barnets rätt skall tillgodoses.

Information om utbildning

Skolan lämnar vid läsårsstart diverse information, genom en informationsfolder, till föräldrarna. Rektor skriver månadsbrev och flertalet klasser har dessutom veckobrev, informationsinsatser som uppskattas av föräldrarna. För eleverna i Källbrinksskolan finns information att läsa på TV-skärmar på några ställen i Källbrinkshuset och på skolans hemsida finns information att hämta. Rektorsområdet deltar i en försöksverksamhet, Rexnet, för att förbättra kommunikationen mellan hem och skola.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att tillgången till utbildning i Fullersta rektorsområde inte är godtagbar avseende elevens val.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Personalresurser för samtliga skolformer

Läsåret 2003/2004 var lärartätheten i Stenmoskolan 4,3 lärartjänster/100 elever och i Källbrinksskolan 7,6 lärartjänster/100 elever. Vid tidpunkten för inspektionen saknades studie- och yrkesvägledare, och många elever i årskurs 9 uttryckte oro inför gymnasievalet. Senare har rektor meddelat att skolan köper timmar av två av kommunens studie- och yrkesvägledare till niornas gymnasieval. Dessutom köper skolan timmar i januari och februari i samband med ansö-

kan till gymnasieskolan. Inspektörerna vill peka på läroplanens skrivning under avsnittet Rektors ansvar. Där anges att rektor har ett särskilt ansvar för att ”den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning”. Även de riktlinjer som anges under avsnittet Skolan och omvärlden skall följas. Inspektörerna bedömer att skolan i detta avseende inte till fullo lever upp till läroplanens krav, något som bör förbättras. I rektorsområdet saknas även kurator och psykolog, men dessa funktioner finns att tillgå inom elevstödsenheten.

Personalens kompetens och kompetensutveckling

Fullersta rektorsområde har erhållit medel från Europeiska Socialfondens program Växtkraft Mål 3 för inventering av vilka kompetensutvecklingsinsatser som behövs. Vissa av insatserna har genomförts och personalen är till största delen nöjd med den kompetensutveckling som skett. Rektorsområdets personal har, i hög utsträckning, en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva.

Läromedel, pedagogiska materiel och utrustning

Grundskoleförordningen anger att eleverna kostnadsfritt skall ha tillgång till böcker, skrivmateriel, verktyg och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning. Inspektionen har visat att barnen i förskoleklasserna och eleverna i årskurs 1–3 vid både Stenmoskolan och Källbrinksskolan har tillgång till den utrustning som behövs för en adekvat utbildning. För eleverna i årskurs 4–6 finns mestadels utrustning i tillräcklig omfattning, men inspektörerna har noterat att någon av datorerna som varje klass har tillgång till oftast var ur funktion. Inspektörerna har även noterat att tillgången på datorer i övrigt är begränsad. Upp till och med årskurs 6 finns datorer i klassrummen, men för elever i årskurs 7–9 finns datorer endast i datasalar och i skolans bibliotek. Sammantaget har de 443 eleverna i årskurs 7–9 tillgång till ca 40 datorer. Inspektörerna bedömer därför att rektorsområdet inte till fullo lever upp till författningarnas krav avseende tillgång till hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning, vilket bör förbättras.

Rektorsområdet har tre bibliotek, varav det största ligger i Källbrinkshuset och mindre filialer finns i Skogskällan och i Stenmoskolan.

Lokaler

För eleverna upp till och med årskurs 6 bedrivs verksamheten på Källbrinksskolan i Skogskällan och i Paviljongen. Skogskällan byggdes för fem år sedan och Paviljongen är en barack som numera är en permanent lokal. Det är stor skillnad på arbetsmiljön i de båda byggnaderna. Föräldrarna upplever att arbetsmiljön är otillfredsställande i Paviljongen. Senare har rektor meddelat att all verksamhet i Paviljongen kommer att upphöra från och med höstterminen 2005.

Vid inspektionen pågick ett omfattande renoveringsarbete av Källbrinkshuset. Temperaturen uppges, från elevhåll, vara ett problem och ibland inträffar det att eleverna måste sitta med ytterkläderna på. I vissa nyrenoverade klassrum fungerar inte belysningen tillfredsställande, eftersom armaturen släcks var 20:e sekund. Dessa problem kommer att rätas upp vid kommande skyddsron, en-

ligt uppgift från elevskyddsombudet. Rektor har påtalat dessa missförhållanden, men från ansvarigt håll i kommunen har ingen åtgärd vidtagits.

Resursfördelning

Inom rektorsområdet tillämpas budgetstyrning, vilket innebär att kostnader för antalet lärare i arbetslagen samt de medel som lagen begärt för läromedel beaktas vid resursfördelning. Rektor uppger att man har för avsikt att fortsättningsvis tillämpa resultatstyrning.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resurserna i Fullersta rektorsområde är godtagbara, men kan förbättras. Personalens kompetens är hög, men den studie- och yrkesvägledande verksamheten bedöms inte tillräcklig. Inspektörerna bedömer även att rektorsområdet inte till fullo lever upp till författningarnas krav rörande tillgång till utrustning som krävs för en adekvat utbildning, eftersom tillgången på datorer är begränsad, vilket bör förbättras. Skolan bör se över belysning och temperatur i Källbrinkshuset.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Fullersta rektorsområde övergripande är av god kvalitet. Den bristande samverkan mellan skolorna, likväl som mellan strängarna gör att goda pedagogiska idéer inte får den spridning som skulle kunna bidra till att utveckla verksamheten. Arbetet med att lära eleverna de demokratiska principerna, bland annat via olika råd, har kommit långt i flera av strängarna. Skolornas arbete med lokala mål och kriterier är av skiftande kvalitet och varierar mellan de olika strängarna. Elevernas kännedom om mål och kriterier är olika, men en ökad tydlighet i detta avseende skapar möjligheter för eleverna till ett ökat inflytande över det egna lärandet. Det hälsofrämjande arbetet har även utvecklats olika och är ännu ett område där goda erfarenheter kan spridas.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Elevernas inflytande över undervisningen bör utvecklas.
- Arbetet för att skapa en god miljö för utveckling och lärande kan förbättras.
- Skolornas arbete för att förebygga kränkande behandling bör förbättras och resultatet av arbetet bör följas upp.
- Utarbeta system för att följa elevernas resultat i samtliga ämnen, analysera dessa och vidta åtgärder.
- Arbetet med lokala mål och kriterier samt elevernas kännedom om kunskapsmålen bör utvecklas.
- Rutiner för att säkerställa betygens likvärdighet bör utvecklas.
- Samverkan mellan förskoleklass och skola bör utvecklas.
- Utarbetandet av arbetsplanen kan utvecklas så att personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare medverkar.
- Rektors förtrogenhet med all verksamhet inom rektorsområdet kan förbättras.

- Utvecklas skolornas kvalitetsredovisning i enlighet med gällande föreskrifter.
- Organisera den studie- och yrkesorienterade verksamheten så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning.
- Skolan bör se över tillämpningen av timplanen.
- Tillgång till hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning kan förbättras.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Elever som riskerar att inte nå kunskapsmålen, ges inte stöd i den utsträckning de har rätt till (5 kap. grundskoleförordningen).
- Åtgärdsprogram upprättas inte i de ämnen där det behövs (5 kap. 1§ grundskoleförordningen).
- Elevens val anordnas inte i enlighet med författningarna (2 kap. 19 § grundskoleförordningen).

Datum

Ort

2005-06-29

Stockholm

Gunnel Eriksson

Mariette Dennholt